СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 226. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 29. вересня 1930. VOL. XXXVIII. No. 226. Jersey City, N. J., Monday, September 29, 1930. THREE CENTS.

ТОТЛ ІМЕНОВАНИЙ КАНДИДАТОМ НА ҐОВЕРНОРА

ОПЛЕСКУВАЛИ ЙОГО 18 МІНУТ. ВЕЛИКА ПОБІДА МОКРИХ.

ОЛБАНІ. — Стейтова републиканська конвенція іменувала через акламацію Чарлза Г. Тотла, федерального прокуратора, кандидатом на ґовернора нюйорського стейту.

Номінацію принято з надзвичайним одушевленням. Передше переведено голосування в справі прогибіції. Рішено 733 голосами проти 258 заявитися за знесення прогибіції. Як відомо, Тотл заявив, що прийме номінацію на ґовернора тільки тоді, коли перейде ухвала за знесення прогибіції.

ВИЗВАВ РУЗВЕЛТА И ТАМАНІ ГОЛ.

ОЛБАНІ. — Чарлз Тотл, принимаючи номінацію на ґовернора, розпочав змісця виборчу кампанію. Він зазначив, що мешканці нюйорського стейту мають тепер рішати, хто має рядити: ґовернор чи Тамані Гол. Він подав далі, що коли його виберуть ґовернором, то він звільнить з уряду кождого урядовця, котрий відмовиться від публичних зізнань.

ДОБАЧУЮТЬ ВЕЛИКУ БОРОТЬБУ.

ВАШИНГТОН. — Републиканські лідери в Вашингтоні вважають рішення нюйорської стейтової конвенції в справі прогибіції льокальною справою. Всеж таки здають собі добре справу з того, що вона матиме далекосяглі наслідки. Тому вже тепер признають, що на слідуючій конвенції, коли прийдеться назначити кандидата на президента, прийде до сильних терть у справі зміни републиканської плятформи щодо прогибіції.

ПШЕНИЦЯ ДАЛІ ЛЕТИТЬ УНИЗ.

ШИКАГО. — Від 25 літ не було таких низьких цін на пшеницю, як їх маємо тепер. Щоби піднести ціни і припинити більшу спекуляцію, уряд робить доходження в справі тих спекулянтів, що продають пшеницю величезними скількостями і збивають ціну.

Заразом з управи біржі проголошено, що не допустять до біржевої спекуляції агентів чужинецьких урядів. Це відноситься до совітів, бо досі ще ніякий інший уряд не займався такою спекуляцією.

ВОКЕР БЕРЕТЬСЯ ДО СУДДІВ.

НЮ ЙОРК. — Хабарницькі скандали, яких повно в міській адміністрації, змусили мейора Вокера поставитися до цього лиха дещо серіозніше. Він заповів, що усуне негайно кождого урядовця, якщо тільки довідається, що він набув місце дорогою підкупства.

Заприсягаючи нового маґістратського суддю Могилевського, він перший раз запитав при тогорода функції суддю, чи він не зобовязався до яких грошевих винагород у звязку з номінацією.

БРУНА АРЕШТУВАЛИ.

НЮ ЙОРК. — Поліція арештувала відомого журналіста Гейвуда Бруна, соціялістичного кандидата до конгресу. Брун ішов пятою евенею позаді 1,500 пікетуючих кравців жіночих одягів. Пікетчики вигукували та взивали інших юнійних робітників до страйку. Полісмен наблизився до Бруна й обидва поїхали на поліційну стацію.

Коли про те довідався маґістратський суддя Люї Бродський, котрий кандидує проти Бруна, негайно зателефонував до поліції й просив, щоби обійшлися з Бруном як найделікатніше.

Брун признався перед суддею, що він вигукував, але оперався на тім, що він має право пікетувати. Бруна звільнили, а він на відхіднім розпрощався сердечно з полісменом, котрий його арештував.

ЦВИТУТЬ ЯБЛУНІ.

ҐРІНВІЧ (Конетикот). — Небувала вереснева спека є причиною, що в місцевости Дерієн зацвили яблуні. Цікаве те, що цвитуть і ті яблуні, на яких ще є повно яблок.

НЕ ЗАВИСИТЬ ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА.

НЮ ЙОРК. — М. Ольґінови, редакторови жидівського комуністичного часопису „Фрайгайт", закидувано при допитах, що він зложив в 1920 р. при виборі горожанських паперів фальшиву присягу на вірність американському прапорови, бо він є відомий зі своєї комуністичної пропаганди і льояльности до совітської Росії.

Ольґін виправдувався тим, що він бореться тільки з американським капіталізмом, а коли би навіть він і його товариші повалили капіталістичне американське правительство, то вони не замінюють американського прапора на червоний.

БЕРУТЬ НІМЦІВ В ОБОРОНУ.

НЮ ЙОРК. — На запит ґазети „Ворлд" у справі того, чи тільки одна Німеччина завинила у вибуху світової війни, одержано 429 відповідей від ріжних людей, яких голос заважує на публичній опінії. З того лише 48 осіб були тої думки, що тільки одна Німеччина спричинила війну. Більша половина запитаних заявилася за знесення воєнних довгів.

ПРИПИНЕННЯ РОЗМОВ ПРО ОБЕЗЗБРОЄННЯ.

Ліга Націй ухвалила резолюцію в справі засідань комісії по загальному обеззброєнню. Резолюція зредаґована так, що комісія може розпочати свої роботи не раніше 1931 року, або взагалі, коли для того буде нагода та відповідні обставини. Песимісти вважають, що цим усякі розмови Ліґи Націй про обеззброєння поховані на неозначений час. Одною з причин такого рішення стало невияснене становище Італії в справі обеззброєння та брак порозуміння між нею і Францією.

ПОВСТАНЧИЙ РУХ НА БІЛОРУСІ.

„За Свободу" пише, що в борисівській окрузі на Білорусі появились повстанчі відділи під командою бувшого сотника Пашелеева. Повстанці нападають на радянські установи. Також у минському і полоцькому округах іде боротьба з повстанцями, яким допомагають селяни, невдоволені реквізиціями збіжжа. У минському окрузі в останніх часах було 150 кривавих сутичок з селянами. У Минську відбулась окрема нарада в справі ліквідації повстань.

ЗІ СТРИЙСЬКОЇ ТЮРМИ.

Після того, як зі стрийської слідчої вязниці випущено на волю п. Степана Охримовича і п. Петра Ґреру, які просиділи у слідстві три з половиною місяця, у стрийській тюрмі залишилися ще: Юліян Гашовський і Володимира Середницька зі Стрия, Іван Бутковський зі Сколього, селянин Іван Ковальський зі Стрілкова, пов. Стрий, селянин М. Шиян з Гошева та селянин Василь Дубів з Поляниці, повіт Долина. Всі вони сидять під замітом приналежности до УВО, чи пак нелеґальної діяльности.

ПОСЛИ-КОМУНІСТИ ВТІКАЮТЬ ДО СРСР.

Протягом останніх днів погранична сторожа задержала на польсько - большевицькій границі біля 25 послів комуністів з воєвідств виленського і новогородського, які намагалися перейти зелену границю до СРСР. Між арештованими є 4 посли комуністи з білоруського клюбу.

ЯК ЗВИЧАЙНО... БЕРЛІН.

У звязку з останніми актами УВО на західних землях і дуже часто самочинних відрухів українського населення проти невиносимих політичних і господарських обставин польська опінія хоче шукати їх жерела аж в Берліні. Польська пресова агенція сфабрикувала навіть таку качку, що перед останніми випадками на українських землях полковник Коновалець приїхав автомобілем з Женеви до Берліна і там відбув „відправу" своїх емісарів та видав їм інструкції і дав багато нових грошей на диверсійну акцію. Між иншим мав сказати: „Робіть так, щоби було голосно в Европі й Америці". На підставі цеї вістки Коновалець тішиться спеціяльною протекцією німецької влади і Німці мають використовувати його акцію для своєї міжнародньої політики. Небаром мабуть почуємо, що акцію УВО підпирають... Китайці, бо по виводам сідецького головача Дмовського український сепаратизм іде по лінії китайських інтересів.

ЯК ТО БУЛО З „ГУЦУЛЬСЬКОЮ ДЕЛЕҐАЦІЄЮ" У СПАЛІ.

Цього року трудніше пішло з „гуцульською делеґацією" на „дожинки" в Спалі. Заповіджена і підготована „делеґація" з Надвірнянщини розбилася тому, бо Гуцули не хотіли їхати. Здавалося, що цього року таскої „делеґації" зовсім не буде. Тимчасом польська преса повідомила, що така „делеґація" таки була. Виявилося, що по невдачі в Надвірнянщині (в Яремчу) потайки зорґанізовано нову „гуцульську делеґацію" з Космача (Печеніжинщина), яка виїхала і потім повернула до дому через Делятин-Ворохту. Про цю нову „делеґацію" не лише ніхто нічого не знав по сусідних селах, але й у самому Космачі знав про неї мало хто.

ПОЛОЖЕННЯ В ДОНБАСІ.

Труднощі на робітничому фронті у великому вуглевому промислі зростають щораз більше. Проби заступити робітників селянами не дали очікуваних успіхів. Часописи пишуть, що „нові робітники скоро пізнають роботу і совісно виконують свої обовязки". Але з ґрупи 417 селян, спроваджених недавно до копалень, залишилося тільки 175 осіб. Решта втікла. З Сибіру доносять, що продукція тамошних копалень вугля паде. В останньому часі дала ця продукція тільки 52 відсотки продукції, передбаченої пляном.

НАГІНКА НА ПЛАСТОВУ МОЛОДЬ У БРОДАХ.

Українська молодь у Бродах дістала непрошеного опікуна —тайного агента Хмелевського. Хоч цей „добродій" має за собою темну історію навязання добросусідських відносин зі злодійськими бандами в Радивилові, то це не перешкодило відіграти Хмелевському в Бродах ролі сторожа „вищої цивілізації і культури". Близькі звязки агента Хмелевського з директором тамошньої гімназії, Крижанівським, дали змогу підтягнутись Хмелевському до висоти і значіння „великого чоловіка". І зачав цей „великий чоловік" своє урядування від того, що змивав бруд своєї душі нагінкою на українську гімназійну молодь, а зокрема на Пласт. Хмелевський і дир. Крижанівський поділились ролями в той спосіб, що Хмелевський арештує направо і наліво та саджає у тюрму, а Крижанівський саджає учнів на 10—16 годин карцеру за те, коли вони говорять по українськи, або на приклад підчас прочитування катальогу відзиваються замісць „єст" — „є".

Дня 2. V. 1930 року хтось перетяв дроти на 7-мох телеграфічних шляхах. Переведено ревізії у всіх священичих домах на провінції, а бурсу в Бродах обставлено поліцією, яка там стояла як день так ніч. Нічого не найдено, але зате скронилося це все на „Пласті" — мовляв він всьому винен.

В звязку з засудом Романа Біди і тов. появилися на мурах в Бродах протижидівські летючки. І знова — Пласт винен, хоч на це не було ніяких доказів.

В усій тій історії є одно сумне: український катехит тамошньої гімназії уважав за відповідне долучитись і собі до нагінки на ту саму молодь, якої він хоче і має бути пастирем.

ЧАХОТКА СЕРЕД СТУДЕНТІВ У ПОЛЬЩІ.

Як подає варшавська преса, минулого року переведено лікарські досліди між студентами, що мешкають в академічних домах. Виявилося, що між тими студентами є 20 проц. хорих на туберкульозу. Лікарі стараються, щоби студентів, хорих на чахотку, усувати з академічних домів та приміщувати в санаторіях аж до виздоровлення. Причиною пошире́ння чахотки серед студенства є важні умови життя і надмір праці.

ДІТОЧА ПАНЩИНА.

Совітська ґазета „За Коммунистическое Просвещение" повідомляє, що на бувшім майні графа Шереметєва зорґанізовано школу — комуну. Кореспондент часопису признається, що дітей „командировано" до сільсько-господарських робіт при відділах піонірів. Діти кормляться ягодами і взагалі овочами, тому, що не мають ні хліба ні мяса. В школі „панує кріпка віра у кращу будучність". Совітські власти занедбали комуну, а на її чолі стоїть хорий. Діти полишені самі собі.

ВЕСЕЛЕ В СУМНОМУ.

Як відомо, на днях арештовано кількох бувших білоруських послів до польського сойму, між ними Волинця. Волинця арештовано в хвилині, коли він голив бороду. Коло нього лежав дамський костюм, у який за хвилину Волинець хотів переодягнутись. Він сподівався арештування і хотів переодягнений за жінку втекти за кордон. Арештований посол сказав до поліціянтів, сміючись: „Якби ви прийшли 10 хвилин пізніше, я був би вже втік. Маєте щастя через мою дурну бороду. Коли б я не був голився, виб мене не застали!"

ЗАГАДКОВА СПРАВА.

Ще дня 23. липня ц. р. мав місце в Любачеві такий факт: Того дня відбувалися на любачівській військовій стрільниці вправи в стріляню одного з відділів 39 п. полку. Стріляно сліпими набоями. Однак в одного з вояків, Поляка Юліяна Сікори, найшлися невідомо звідкіля гострі набої, якими він почав стріляти і „припадково" поцілив другого вояка, Українця Степана Ференця, в груди, вбиваючи його на місці. Справа „припадкового" вбивства бл. п. Ференця Степана вяжеться дуже тісно з подією, що мала передтим місце в казармах. А саме у Ференця в скринці найшов одного разу один з підстаршин полку український співаник, в якому була вміщена пісня „Ой та зажурились"... Підстаршина казав читати Степанові Ференцові слова пісні, а коли він дочитав ії до місця... „задрожить тоді жовніре..." сказав до Ференця: „Уважай, щоб ти це тут не задрожав". Це чули товариші бл. п. Ференця і вони звязують одну подію з другою. Цікаво, що в тій справі не переведено досі належного слідства, вказуючи на вбийника Сікору як на людину несповна розуму. Чому в такому випадку непочитальних людей беруть до війська? Справа є надто важна, щоби її можна вважати за нещастя. В особі бл. п. Ференця Степана втратила громада доброго і визначного члена, родина сина, а військові товариші Українці сердечного приятеля.

ФРАНЦУСЬКА ҐАЗЕТА СТОЇТЬ ЗА РЕВІЗІЮ ВЕРСАЛЬСЬКОГО МИРА

РОСІЯ, А НЕ АВСТРІЯ РАНІШЕ ПЕРЕВЕЛА МОБІЛІЗАЦІЮ АРМІЇ В 1914. РОЦІ.

ПАРИЖ (Франція). — Політичні кола вражені фактом, який зазначив у своїй книжці бувший президент і премієр-міністрів Франції Пуанкаре про початок війни 1914 року. В останній своїй книжці, яка вже закінчена в рукописі й за пару місяців вийде з друку, Пуанкаре говорить, що тепер уже нема сумніву, що в 1914 році Росія перша перевела мобілізацію своєї армії, а потім уже Австрії довелося зробити тесаме.

Один з параграфів версальського договору, який складає вину за початок війни на осередні держави, впроваджений до договору лише на тій підставі, що тоді думали, що Австрія перша перевела мобілізацію армії й тим викликала початок Великої Війни. Сам Пуанкаре та інші, котрі знають зміст останнього його рукопису, цих відомостей не спростовують.

Ґазета „Ля Вольонтр", яка стоїть близько до премієра Франції Тарде, виступила з великою статтею про необхідність ревізії мирових договорів. Ґазета каже, що тепер уже минула варварська доба, коли договори підписувано спянілими від крови людьми й потім залишувано незмінними, поки невдоволений не міняв їх силою. Версальський мировий договір, ґазета каже, таїть у собі зародки майбутньої европейської війни, яка буде страшною катастрофою для всього людства. Тому треба на час відвернути її небезпеку.

Становище Австрії ґазета порівнює зі становищем капітана Дрейфуса, коли став відомий дійсний зрадник Франції, за якого провину Драйфус відбував кару. Він тоді був негайно реґабілітований приверненням усіх прав, які суд йому відібрав.

ПЯТИЛІТКА ШКУЛЬДИҐАЄ.

МОСКВА (СССР). — Орґан центрального комітету комуністичної партії „Правда" містить велику передовицю в справі розстрілу 48 керовників постачання харчів для населення. Ґазета говорить, що брак харчів дуже тяжко відбився на загальному пляні пятилітньої розбудови індустріялізації. Виповнення всіх плянів знаходиться тепер далеко позаду проєктів.

Найбільше відстав транспорт, а це відбивається шкідливо на всій промисловости. Взагалі зпоміж рядків у ґазеті можна вичитати, що вона песимістично задивляється на можливість здійснення пятилітки, як передбачено ріжними плянами. Влада шукає ріжних виновників своїх невдач, та ґазета запевняє, що нового масового червоного терору не буде.

ІТАЛІЯ ПЛЯНУЄ ВІЙНУ.

БРЮСЕЛЬ (Бельґія). — На розправі, яку переводиться над італійським антифашистом Де Розою, що стріляв в італійського наслідника престолу, складав зізнання свідок, бельґійський сенатор Де Брок. Цей сенатор брав офіційну участь в одній з конференцій по обеззброєнню, а тепер є головою авіяційної комісії Ліґи Націй. Він заявив, що на конференціях по обеззброєнню без сумніву вияснилося, що Італія готується до европейської війни, яка може вибухнути на албанському та альпейському кордоні Італії.

Далі він твердить, що німецькі націоналісти мають велику підтримку зі сторони італійських фашистів, що також загрожує спокоєви Европи. Він рішучо критикував методи й способи фашистів, які вони практикують в Італії.

ЗАХОДИ ПРОТИ НАЦІОНАЛІСТІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Уряд виробляє плян своїх заходів по боротьбі з фашизмом у Німеччині, який він має представити на одобрення парляментови. Виступи Ґітлера та діяльність його прихильників викликають внутрішні неспокої в Німеччині та значно погіршують її міжнародне становище. Уряд хоче рішучими мірами охоронити державу від тих елементів, котрі їй шкодять.

Разом з тим вироблено плян боротьби з безробіттям та взагалі поліпшення становища робітництва в Німеччині.

ФРАНЦУЗИ ЗАНЕПОКОЄНІ.

ПАРИЖ (Франція). — В звязку з програмою Ґітлера на суді в Ляйпціґу та резиґнацією австрійського кабінету міністрів на чолі з Шобером, у Франції наступило занепокоєння. Деякі політики бачать значний зріст націоналізму в Німеччині та Австрії, що може привести Европу до нових клопотів.

Французи думають, що Шоберови довелось уступити тому, що він рішучо боровся з австрійськими націоналістами, а успіхи ґітлеровців у Німеччині дають надію й австрійським націоналістам на скріплення свого становища в Австрії. Тимчасом французькі мілітаристи використують нагоду й стараються перевести в життя свої воєнні проєкти.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає
За кожду зміну адреси платиться 10 центів
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИСОКА ПОЛІТИКА

Не бракує нам ще й тепер знавців „висшої політики", котрі, навіть тут за морем, вічно крякають, добачуючи у всім тільки занепад висшої політичної думки. Випровадження нашої політики з манівців добачують оті високі політики у вічнім товченю одного й того самого, а саме, що Москва це наш відвічний ворог, а захід наш ратунок, звязуючи той захід обережно, але зате тісно з політичною опорою на — Польщу.

Ще не так давно читали ми тут в Америці, що всеж таки в Польщі є певна свобода, є парляментаризм і т. п. Останні часи дали дійсно багато доказів польської свободи, парляментаризму й „західньої культури". Вистарчить тільки перечитати статті Станислава Ґрабського, щоби пізнати польську „західну культуру". Бо мабуть історія не знає другого більш варварського, а разом з тим і цинічного документу, як писання Ґрабського. А прецінь так як Ґрабський думають польський уряд і ціла польська суспільність. Доволі перечитувати польську пресу, щоби переконатися, що це дійсна правда. Вистарчить заглянути до польських тюрем, чи прислухатися до українських розправ перед польським судом, щоби мати образ варварської Польщі.

Та траґедія, яку доводиться переживати українському народови під Польщею, повинна вже раз замкнути у нас того рода дискусію про те, хто більший ворог, бо бачимо, що ті, котрі виказують, що Москва є більшим ворогом, перепачковують між маси новий рід закритого польонофільства. Це є ота „висока політика". Є це нічого іншого, а зневіра у власні сили знеможених людей, котрі звязують своє власне моральне й духове безсилля з безсиллям нації.

І коли нарід на місцях бореться, заповняє собою тюрми, стягається з послідного, а ратує свої інституції, коли розбудовує на руїнах нове життя, коли стільки нових сил з кождим роком прибуває, то для старечих мозків це є нічим. Будова власних сил, щоби збудувавши їх ставати щораз сильнішим, вести щораз висшу, дійсну високу політику, є для знеможених політиків ніякою політикою. Їм треба негайних великих успіхів. Вони не годні ждати, бо життя виходить їм з рук. А що самі не годні створити нічого реального, то теоретизують про „висшу політику", докочуючись у своїй остаточній консеквенції до — Польщі, себто тої країни, в якій вже маємо тісамі „парляментарні" методи, що й у Москві.

Отсе є тайни „високої політики".

КРИТИКА Й ПОЛЄМІКА

(З приводу дискусії про національні танки).

(Продовження).

З досвіду культурних народів бачимо, що критика має відношення до всякого творчого культурного діла. Справдішна критика має на цїли се культурне діло вдосконалити, себто піддержати його добрі сторони та усунути або ослабити слабі сторони. Американський критик Матю Арнолд сказав про літературну критику: „Критика се безінтересовне змагання пізнати й поширити те, що найкраще в думці світа".

З цього відразу видно, як трудно бути добрим критиком. Прочитання книжки ще не уповажняє читача писати критику. Прочитання книжки ще йому не дає інформації про те, що варта думки книжки, котрі з них заслугують на поширення, а котрі заслугують на забуття. Присутність ка концерті ще слухачеви не дає основи говорити про те, котре саме потягнення смичка викликало в слухачах глибоке вражіння, а котре вражіння псувало. Щоби могти говорити про такі справи, треба читати не одну книжку, треба чути не один концерт. Щоби бути критиком вартости книжки, треба не тільки прочитати богато книжок, але й добре застановитися над кождою. Щоби могти принести людям щось нового про концерт, треба знати не один концерт, треба розумітися на музиці.

Так з усім. Щоби могти критикувати, треба мати знання. Чим більше знання, тим вартісніща буде критика. Добрий літературний критик, приміром, прочитавши книжку, потрафить доглянути в тій книжці богато більше, як невправний читач. З одного, навіть побіжного, прочитання добрий критик потрафить пояснити змисл і значіння сеї книжки як літературної появи. Він потрафить оцінити, яке значіння ся книжка має для творчости автора, приміром, чи він переміняється, чи стоїть на місци, чи поступає вперед, чи відступає назад. Він потрафить сказати, який звязок має нова книжка з усею літературою даного рода, чи може навіть міжнародного літературного руху. Він потрафить сказати, яке значіння має новий твір для якоїсь кляси, чи для народа, чи для людства. Він потрафить сказати про душевні переживання автора, з котрих новий твір виріс, та про саму техніку творення сього твору. Все те він потрафить сказати на основі свого знання подібних творів минувшини. Чим більше він сих творів знає, та чим більший його критичний талан, тим більше він потрафить сказати й тим краще вгадати вартість і значіння твору.

Скромність великих критиків.

Через те саме, що так богато треба, аби бути добрим критиком, добрий критик скромний. Він не говорить як непомильний проповідник з амвони; він знає добре, як в минувшині нераз помилялися найкращі критики й тому він згори припускає, що й він може помилитися. Він знає, що він богато знає, але як ще богато разів більше, чого він не знає. Тому він ніколи не заявляє: так воно є, і не інакше, і інакше бути не може. Він не називає дураками людий, які не приймуть його думки. Він говорить свої думки з глибоким переконанням, але рівночасно припускаючи, що правда є день инде. Сумнів у достижимість правди се признака справдішнього критика, як узагалі всякого розумного чоловіка.

Чи треба бути поетом, щоби критикувати поезію?

У дискусії в справі українського танку дописувателі частенько кажуть: „Ану, пане Бондар, коли ви знаєте критикувати пана Авраменка, виходіть на танець та покажіть, що ви вмієте про танець". Сказавши таке, вони думають, що вони сказали розумний арґумент. Тимчасом, якби вони подумали хвилину, були би сього не сказали. Скромність навчилаб їх, що Огоновський, Возняк, Єфремов, Драгоманов, М. Евшан і другі писали критики творів української літератури, отже критику поезії й повістий, хоча самі ні поезій ні повістий не писали. Хоч український критик Іван Франко був автором поезій, повістий та драм, а він не раз критикував річи, яких він не потрафив би написати краще. Те саме не тільки в нас, але й в других народів.

Так мається не тільки з літературою й літературною критикою, але з другими ділянками людської творчости. Критики, що критикують Крайслера, Падеревського, Сарасате, Ісаї, чи наших грачів і співаків, як Голинського, Менцінського, Крушельницьку, певно не мали би права критикувати, колиб до них примінити ту міру, котру деякі дописувателі в обороні гр. Авраменка хочуть примінити до гр. Бондара. Таких вимогів у світі ніхто не ставить.

Чому се так? Люди переконалися, що в деяких осіб душевна конструкція така, що вони не потрафлять управляти якоїсь штуки, хоча вони знають добре, якими способами другі сю штуку належито управляють. Звичайно добрий артист потрафить сказати богато розумної критики про виконування другого артиста, але буває й так, що артист так захоплений власною творчістю, що він не може як слід критикувати творчости ні своєї ні чужої; своя йому буде подобатися над міру, а чужа буде збуджувати в ньому відразу над міру. Тому дехто навіть і думає, що штука се одна галузь, а критика се друга, які не ходять у купі. Мовляв, штука се справа чуття, а критика се справа розуму. Добрий артист той, хто має „штуку", а добрий критик той, хто має „знання". (Американці часто висказують сю противорічність словами „арт" та „сайенс").

Отсе є причина, чому від людини, котра критикує Падеревського, ніхто не жадає: „Ану, пане критику, стань но до пяна та покажи, що ТИ за майстер". Тому людині, що критикує поезію, ніхто не каже: „Ану-но, пане критику, бери за перо та зліпи ліпшу поезію". Тому, хто критикує російського балетмайстра Фокіна, ніхто не каже: „Ану-но, пане критик, натягніть трикоти та покажіть кілька кроків". Колиб се сказав Падеревський або Фокін, то всі зналиб, що Падеревський чи там Фокін так були подражнені критикою, що вони втратили холодний розум та в розгоряченню наплели сім міхів гречаної вовни.

Не тільки, що від критика не домагаються, аби він показав, як він сам уміє творити сю штуку, котру він береться критикувати, але навіть дивляться з певним підозрінням на критика, який став критиком з артиста. Видно, досвід навчив культурні народи, що не мають великої вартости ті критики, які вперед пробували самі бути артистами, а не потрафивши бути ними, стали відтак критиками. Такі люди звичайно почуваються дуже низькими через свою невдачу, дуже огірченими та стараються ослабити се почуття огірчення, критикуючи остро других. Зкритикувавши остро артиста, такому „критикови", стає лекше на душі: чи переконав він других, чи ні, про слушність своєї критики, але себе самого переконав, що він не такий непотріб, коли й другим не ведеться в штуці, в якій не велося йому. Не переконає він других людий, других здорових людий, але і між його читачами найдеться богато таких, які мають такі самі серцеві клопоти, яким теж треба зганяти на комусь своє почування своєї нездарности.

Досвід показує, що красні критики виходять з тих, які учаться спеціяльно на критиків, а не на артистів. Певна річ, що при тій науці вони переходять богато тих наук, які переходять артисти, але й се вони переходять інакше. Критики вчаться не грати на інструменті, поезії писати, танцювати, драми писати, чи драми грати, але приглядатися, як се роблять другі, вчитися судити, чи виконавці (артисти) роблять се добре чи зле та чому вони роблять се зле чи добре.

Поле критики для початкуючих.

Прочитавши се, скаже неодин: Коли так, то мені певно зовсім не вільно писати критики ні на поезію, ні на декламацію, ні на драму, ні на театральну виставу, ні на мальованнє, ні на маляра, ні на танець, ні на танковий виступ, ні на ніщо, до чого я не був вишколений.

Так, людина, що не знає даного творчого діла з критичної сторони, не може подати доброї критики. Однак і така людина, що не має великого досвіду в даній творчости, має вже деякий початок сього досвіду в власнім відчуттю сеї творчости. Читач прочитав книжку, отже й він може дещо сказати про неї. Глядач бачив виставу, мав деяке вражіння про драму, а деяке вражіння про гру, отже й він може щось сказати про се другим. Може се, що він скаже, буде цікаве, — хто може наперед сказати? Треба попробувати. Дехто має такий природний дар до критики штуки, що він і без науки потрафить вгадати, в чому сила даної творчости, а в чому слаба сторона. Другий має сей талан критики розвинений слабше, і йому потреба більше вчитися, щоби потрафити спостерігати те, що другий спостереже без спеціяльної науки.

Природна річ, що розумний початкуючий критик буде скромний. Коли старі й досвідчені критики скромні, то як скромний повинен бути початкуючий, який не має великого досвіду! Такий найкраще зробить, коли представить просто тільки те, яке вражіння зробила дана штука, книжка, вистава, чи що там, на нього самого, і коли він згори припустить, що на других ся сама річ зробить зовсім друге вражіння. Хоче він критикувати книжку, то хай не забирає слова в таких справах, про котрі він не має поняття, а най пише то, що він сам знає, про свої власні переживання при читанню книжки. Так само можна прокритикувати драматичну виставу, концерт, танковий виступ, чи що там. Не заходити далеко в ліс, де богато дерев, звідки тяжко вибратися, а походити тільки там, де дерева не густо й звідки можна вийти, коли хочеться.

З такого початку можна відтак іти далі. Коли критика найде признання, коли другі признають, що критик доглянув річи, яких вони не доглянули, тоді варта далі писати критики. Коли критик не відкрив нічого, коли він написав самі плиткости, які кождий знає, а яких другі не хотіли класти на папір тільки тому, щоби паперу не псувати, то краще такому критикови далі не критикувати, а заняти свій час чимось кращим.

Спеціяльно ніхто не повинен писати критики для добрих очий своїх товаришів чи знакомих, що грали, танцювали, деклямували, чи говорили промови. Писати тоді, коли до писання пре людину внутрішна потреба, а не зовнішний натиск, приязнь або ворожнеча. Хто пише критику з приязни або ворожнечі, той до творчого діла домішує справи, які до сього діла не належать. Хто береться критикувати, най памятає, що він працює для справи, отже для театру, співу, танку, чи що там, а не для діячів сеї штуки. Поступаючи після сього, критик зменчить можливість похибки. Найбільше помиляються ті критики, що даються водити особистим чувством любови чи ненависти до виконавців штуки. Хто має такі глибокі почування до самих осіб, той краще най до критики не береться, бо критика їх певно заведе в такий ліс, що з нього виходу не буде.

Одначе не все, що нам здається особистим нападом, є ним справді. Дуже часто ми посуджуємо другого за ненависть до артиста тільки тому, що в нас до артиста інакше особисте відношення. Винуватий тоді не критик, а ми самі. Тому навіть критику, яка нам видається диктована ненавистю, треба розглядати: чи нема в ній якого зерна правди, якого нам наше чуття не дає доглянути?

(Конець буде).

Богемське життя.

Коли вмер якийсь член французької богеми (письменницької братії), спитав хтось Альфреда Капі, з чого він умер.

— Напевно не знати — відповів Капі. — Не відомо було теж з чого він жив.

Ярослав Гашек.

„КОХАННЯ, КОХАННЯ, ТИ ВСЕМОГУЧЕ"

Спершу він був несміливий. Потім при стрічах із тією молодою наївною дівчиною говорив уже сміливіше, дуже цвітистим і складним стилем, позиченим з прочитаних сучасних повістей.

Йому було сімнацять літ, а був він ґімназистом. Усе коли він з нею стрічався, говорив, що його душа повна радости та водив її на Градчани послухати вечірного дзвона. Коли вийшов на гору до замку, говорив:

— Пані, ось звуки, що падуть у святочну тишину кімнат, а викличні знаки іронізуючих газових ліхтарень кидають у наші очі світло, бажане світло святого освічення, кидають красу світла — світла, що світить, палає, горить у світлі світячих ліхтарень!

Далі він не знав, що сказати, а вона з захватом гляділа на нього, а що він сказав їй „пані", то вона відповіла йому також „Так, пане!" Вона бажала наслідувати його гарний стиль, тому сказала:

— Це світло світить, освічує темряву, неосвічену та пусту наче пустиня, якою проїжджають сумні люди.

І вони йшли додому градчанськими вуличками, а він їй говорив про тиху красу, про інтимні куточки під старими склепіннями.

Колиж у кутку якогось дому побачив напис: „Всяке занечищення цього місця заборонене", скоро потягнув її на бік, бо по нещасливому випадку він у той час показав саме на те місце та сказав, що душа, яка тужить за тишиною, скривається ось у такий то куточок, у сутінок, де під старими аркадами передається красоті свого смутку. Колиж вона запримітила напис, невинно спитала його, що тут можна заваляти?

— Красу можна заваляти навіть поглядом, — сказав він. — Ходімо! Яка приємна самотина, яка приємна тишина та пісня лісів, де життя нічим не заваляне, де нема написів, що пригадують про гріщі вчинки людини. Життя, добродійко, це безупинна боротьба безупинна заборона й упередження цих або тих учинків. Я хотів би, щоби ми відлетіли делеко-далеко у вселенну.

Він ухопив її за руку та побіг з нею східцями вниз, на вулицю, одначе так неудачно, що впав на свого вчителя, що помало ступав на Бікарку.

Він випустив її руку та дріжучи зі страху, з пошаною станув перед учителем. Той закричав:

— Як лише вийду нагору, зараз запишу вас у кондуїт. Завтра з вами поговорю, а ви самі, Кнобльох, пригадаете мені це. Добраніч, голубчику!

Вона того не завважала, бо йшла на переді. Він здогонив її та сказав:

— Це вчитель Врхліцький; він питався мене, що я тут роблю.

При цьому в нього зявилися сльози в очах.

— Ви плачете, пане?

— Так, він грозив мені, пані...

Він ішов з нею вулицями сумний та говорив про погаслі мрії. По дорозі купив їй помаранчу, та вона сказала, що не буде їсти, а краще висушить і покладе на спомин у записник. Потім вона спитала, чи помаранча приносить щастя, а він відповів, що помаранча це символ постійности та досконалости характеру, бо це куля, а куля — це найдосконаліша та найпостійніша форма.

Поетичний настрій покинув його. Він спитався, чи знає вона, як можна обрахувати обєм кулі?

Вони вже перейшли міст і повинні були розійтися, щоби ніхто не побачив, що вона проходжуєтеься з юнаком.

Вони визначили собі сходини на найближчий день, вона подала йому ручку та сказала:

— Приємного сну, пане!

І він дійсно спав так точнісенько, наче злочинець, якому наступають на пяти, а який вбив принайменше трох людей.

Йому здавалося, що педаґоґічна рада веде його на Градчани. Всі учителі йдуть з наладованою зброєю, з насадженими багнетами, а сам директор веде його на мотузку. На кінці процесії шкільний сторож Ванек везе на візку великий хрест. Коли процесія приходить на площу Радецького, Ванек здіймає хрест з візка та при помочі поліцаїв той хрест кладуть на плечі Кнобльохові. Він несе той хрест на Градчани. А довкола всюди стоять рядами учні середніх шкіл, махають хусточками й на даний знак учителів, одітих в однострої, кричать: „Распни, распни його!" До ноги йому привязали якогось маленького ученика першої кляси, що буде розпнятий разом з ним, тому, що на лекції чеської мови написав: „Мяч похожий на яйце". Хлопчик плаче, знімає руки та по дорозі молиться голосно: „Яйце, яйця, яйцю, яйце, яйцем, о яйце!" При цьому він благаючо глядить на директора, а той каже йому: „Все дарма, не можу вам нічим помогти! Педаґоґічна рада постановила, що будете розпняті разом з Кнобльохом." Він з переляку пробудився. Йому здавалося, наче в нього в ногах сидить учитель. Він скрикнув так страшно, що пробудилася його господиня.

— Ах, який він був страшний! — дріжучи говорив він господині. — Він сидів тут, борода його настовбурчилася, а з рота бухав огонь.

Вона поклала йому на голову компрес, та він не міг заснути до самого ранку. Коло восьмої години вибрався до ґімназії.

Учитель ледви ввійшов до кляси та ледви записав щось у клясовий денник, заразже закричав: „Кноблюх, до таблиці!"

Блідий та дріжучий Кнобльох станув біля таблиці, а учитель насмішливо затирав руки та спитав його:

— Чи не сказали би ви мені щонебудь? Чи не забули ви якогонебудь припису? У вас справді коротка память. Так ви не маєте мені нічого пригадати?

Кноблюх сказав дріжучо:

— Так, я маю вам пригадати, що вчора ввечері я стрінув вас на сходах.

Уся кляса зареготалася.

— І це все, Кнобльох? Чи не можете сказати докладніше? З ким це ви, голубчику, йшли?

— З моєю кузинкою.

— Себто, Кнобльох, ви мій свояк, бо це була моя дочка, голубчику! Щоби всі в клясі знали, що я зриваю всі родинні звязки з вами, то записую вас у клясовий денник з відповідною заміткою про поведення.

Кнобльох сумно вертався зі школи. Колиж переходив попри один дім, то в партері заграв ґрамофон „Кохання, кохання, ти всемогуче!"

Кнобльох виглядав так сумно, що якась бродяча собака, що навинулася по дорозі, жалісно глянула на нього та провожала його додому.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Прибув д-р Микита Шаповал.

На днях поміщено в дітройтських американських ґазетах інтервю з професором д-ром Микитою Шаповалом.

З того інтервю довідалися місцеві Українці, що д-р Шаповал приїхав з Праги до Дітройту, та що задумує давати відчити.

Д-р Шаповал розповів репортерам коротко про положення українського народу на Великій Україні й під Польщею, заявляючи, що український нарід змагає на всіх землях до самостійної української републики. І добре зробив, що пішов до американських ґазет і там представив українську справу. Але не справедливе те, коли ті ґазети подають за д-ром Шаповалом, що для цілей нашої визвольної боротьби істнує в Дітройті організація, звана „Оборона України". Коли таке прочитають Американці, то довго будуть тут шукати за такою організацією. І ще готові подумати, що крім неї нема ніякої другої української організації, яка змагала би до завершення нашого національного ідеалу. А це чимало здивує наші організації, що то їх заходами, трудом і грішми влаштовано в користь рідного краю стільки віч, протестаційних походів, концертів і т. п., на яких виступали і чужинці. Що скажуть на те ті, що раз-у-раз складають від довгих літ постійні жертви на боротьбу за визволення? Вони хіба не порозуміють, чому це треба звужувати боротьбу дітройтських Українців за українську державну незалежність до роботи кількох людей, які звуть себе „Обороною України" і які не виказують в нічім ніякої особлившої активности. Чи це є пропаганда української справи перед Америкою? З боку таких діячів, як д-р Шаповал, можна вимагати, щоби вони не ідентифікували загальноукраїнської справи національного визволення з адвертайзментом для неактивної громадки, яка думає, що має монополь на „оборону України". Бо такий монополь прямо осмішує українську справу і цілий наш визвольний рух в Америці.

Місцевий.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОРГАНІЗУЙМО РЕВОЛЮЦІЙНІ ГУРТКИ.

Недавно був я в гостях в Нюарку, в стейті Ню Джерзи. Знайшов я там багато гарних і патріотичних людей, але одно мене дуже здивувало, що не знайшов я там гуртка бойової організації.

Там на рідній землі ляцький наїздник знущається над нами в такий спосіб, що не стає терпцю навіть поміркованим. І от тому поширюється там революційна організація. Бойового духа треба й нам в Америці. Тому в кождій місцевости повинні бути такі організації, які повинні ставити своїм завданням, піддержувати серед загалу бойового духа й підмогати бойову організацію в краю в її боротьбі за визволення.

І. Лобур,
Гемтремк, Міш.

УЛЬТРАФІОЛЕТНЕ СВІТЛО ДЛЯ МАЛП.

Адміністрація лондонського зоольогічного саду заосмотрила малпячі мешкання в лавки, які огріваєся електричністю, бо ті живучі „протопласти людського роду" є дуже вразливі на зміни температури, а перестуда у них кінчається смертю.

Вікна малпячого дому мають шиби зі скла, званого „віта". Це скло перепускає ультрафіолетні проміні. Вчені після цілорічних дослідів переконалися, що малпи, окружені від гори до долу такою штучною підзворотниковою атмосферою, рідше нездужають і довше жиють.

В кождій українській хаті повинна находитись „Свобода".

СТАРШИНСЬКИЙ КОРПУС.

Остання наша визвольна війна, а також і постійна теперішня боротьба проти всіх окупантів на всіх українських землях причинилася до відновін в українському народі давного, воєвничого, козацького духу. Від хвилі створення першого леґіону У. С. Стрільців іде це відновлення через українську армію аж до створеної на їх традиції У. В. О., яка й собі знова промощує шлях для будучої української армії, що стане трівкою підпорою української держави в нутрі й найкращим її обороцем на зовні від ворогів. Наша збройна сила має бути в майбутньому — як вона й була в минулому — найкращим виявом соборницької державної думки.

Можемо з гордістю ствердити, що в широких верствах українського народу на **всіх** українських землях вже вкорінилася думка про конечність ставлення оборонної гати, й цю думку годі вже окупантам здавити насильством. Кожний чоловік, що чує в собі мужність та силу, та навіть і жінки вже знають, що недалекий отой день, коли станемо ми до останніх змагань за волю. Широкі маси кожної хвилі готові хопитися за зброю, щоб оборонити святі права народу та Батьківщини.

Можемо спокійно твердити, що наша молодь, яка в займанщицьких арміях, під чужою ворожою командою, чи то на східних чи на західних українських землях одбуває військовий вишкіл, національно не викривлюється. Навпаки, освідомлена про свої національні обовязки ще перед виконуванням військової служби, вона не боїться військового вишколу в ворожій армії, і хоч приймає це як щось їй накинено, а все знає, що в слушним часі її обовязком буде служити не ворожим замірам, але **власному народові.** При забезпеченні потрібними боєвими засобами ми отже могли спокійно дивитися в майбутність, колиб не одно дуже важливе питання, що стає руба перед нами.

З хитрим розрахунком і маючи на меті тільки власні цілі та інтереси, займанці припиняють до своїх армій дуже малий відсоток нашої інтеліґенції, в ще меншій її відсоток допускають до старшинського вишколу, а то й зовсім не допускають. Цей плян не важко збагнути: добре вишколені українські маси, ведені чужою командою, під червоним прапором або білим орлом, мають бути лише гарматним мясом, та не повинні мати своїх військових провідників, що керували ними для добра свого власного народу.

Тому мусимо творити свій власний старшинський корпус проти волі окупантів.

Коли инші поневолені народи в минулому боролися за волю, то багато сьогоднішніх їхніх військових провідників служили як молоді старшини по **ріжних чужих арміях цілого світу.** Вони боролися не тільки на европейських побоєвищах при кожній нагоді, але також і в Америці, Африці й Азії, щоб тим способом набути практичного знання провідників та військового досвіду, яких не могли набути на батьківщині від ворога, та яких вони проти нього при першій нагоді обертали. Вони служили в чужих арміях не гроша ради або для почестей, але з бажанням стати ось так у пригоді **свойому народові.** Часто творили вони на чужій службі власні партизанські відділи й леґіони, щоби таким чином виявити перед цілим світом свою охоту й готовість до боротьби.

Ось і ми сьогодня чуємо, що наші люди служать по чужих арміях, але, на жаль, тільки в характері—лікарів або санітарів (напр. в Америці), або як гарматне мясо та невільники чужих інтересів (наприклад у французських і еспанських чужинецьких леґіях). Боряться без імени та без слави, забіраючи кров власному народові.

Деж є ті, які з повною свідомістю національного обовязку вступають до чужих армій, щоби вивчитися на провідників будучих високих завдань та посвятити своє життя військовій службі?!

А нагод до того чимало. Коли це навіть тяжко в Европі, то далеко більші можливости є в Канаді, Північній Америці або в арміях південноамериканських держав.

Наша молодь повинна собі засвоювати, що самими лише докторами та інженірами не збудуємо вільної держави; держава потребує також військових провідників, що будуть хоронити її границі. Наша теперішня воєнна ґенерація починає старітися, і старі провідники відходять од нас. Молоді добровольці з великим воєвничим духом не зможуть повести великі народні маси проти добре вишколених ґенералів та ґенеральних штабів, дарма, що понашивають собі на ковнір одзнаки отаманів і ґенералів; їм бракуватиме **технічної освіти та вишколу,** яких не може заступити ні захоплення, ні революційний дух. Вони можуть і справді розбити ворога при першій зустрічі, але ніколи не зможуть утворити дужої реґулярної армії та нею пляново кермувати.

Сама книжкова теорія не може тут богато зарадити. Треба найти засоби та шляхи, щоб здобути собі доступ до чужих армій, і тим способом створити активний старшинський корпус ріжних родів зброї та ріжних ступнів. Революційний дух, національна свідомість та фахова освіта, це елементи, що їх повинен мати старшинський корпус нашої молодої ґенерації.

Щоби такий корпус створити, повинна співпрацювати з кожним нашим поодиноким боєвиком ціла суспільність, а зокрема наша еміґрація зпоза океану. — („Сурма").

НАЙСТАРШИЙ БРИТІЙСЬКИЙ ҐЕНЕРАЛ.

Сер Джон Міджінсон є найстарший живучий британський ґенерал. Йому тепер сто літ, брав участь в облозі Савастополя. Він іще зовсім здоров і сильний. Різдво провів у своїй віллі дуже весело в присутности богато приятелів і обожателів. Старенький ґенерал і сам богато забавлявся, танцював з молодими жінками і дівчатами. Британська королівська пара післала йому на різдво богато дарунків.

ТА ВЧІТЬСЯ-Ж!

I.

— Прибігла оце до тебе, Килинко, та й не знаю, як тобі й сказати... Листа оце дістала! Од Андрія, мабуть... Перечитай, голубонько, що там воно написано...

Килинка читає:

„Люба моя Степанидонько. Ох-же-ж і скучив я за тобою, голубонько! Ох-же-ж і сумую! Як згадаю, моя рибонько, як ото ми з тобою під вербою як станемо, та вже цілуємося-цілуємося, цілуємося-цілуємося! Оце сиджу, листа пишу, а губи самі тільки цмок-цмок-цмок! А як приходив до тебе в клуню! Місяць світить, зірки сяють...

„А я потихеньку-потихеньку, щоб і не хруснуть...

„Та що вже наобнімаємося та що вже напригортаємось... І ніхто й не знає, що ми любимось. Ось як скінчу службу проти всіх хижаків та капіталістів, приїду і зразу опридільося в ЗАГС.

„Цілую тебе. Твій Андрій Іванович Обротька".

Прочитала Килина Андрійового до Степаниди листа...

Радіє Степанида: не забув Андрій.

А на другий день у селі.

— Ач, яка свята та божа!

— А — з Андрієм під вербою!

— А в клуні! Пригортаємось. Ач яка!

А вдома мати:

— Андрій тобі?! У клуню тобі?! „Мені в хаті, мамо, душно"?!

Може тобі у касамол?! У-у-у! страмнюча...

...Плаче Степанида...

II.

Дістав листа Петро від Марини, що до міста виїхала...

— Прочитай, Іване, а то я не втну...

Прочитав Іван...

А на другий день у селі.

— А Петро з Мариною! Ой, і хитрий-же. Колиж це вони встигли?!

Та все:

— Гу-гу-гу!

III.

Принесли дядькові Свиридові умову „про аренду".

— Підпишись!

— Неграмотний!

— Став хреста!

Поставив.

А на другий день на селі.

— Свирид жінки одцурався! Підписав бумагу, де написано: „Одказую свою жену єдину на церкву"...

Хлопці поґигузували...

До чого це тоді все!

Та все-ж того:

— І на лиху воно годину ота грамота, ота письменність?

О. Вишня.

ВИСОКЕ МИТО.

Большевики в Америці часто люблять кричати проти нового митного закону. Мовляв, високі митні побори є великим нещастям для працюючих мас, а користи для капіталістів. Це так вони говорять про Америку. Зате їх товариші та хлібодавці в Росії мабуть думають инакше, коли в себе заводять такі митні побори, які в Америці „найбільшому ворогові робітництва", якомунебудь американському капіталістови, й у голову не приходило завести.

Ось приклади, які митні побори большевики запроваділи в свому царстві: за 1 кільо взуття наложили 150 рублів митних поборів; капелюхи — 50 рублів зі штуки; панчохи — 150 руб. кільо; бритви — 50 руб. штуку; за сіль — 3 рублі на кільо; на консерви — 10 руб. на кільо; за мясо — 3 руб. на кільо; на чай мито 150% його вартости; за сушені овочі 20% їх вартости й т. д.

„Турбуються" большевики інтересами робітництва й працюючих мас скрізь, лише не в свойому царстві. Населення бувшої Росії голодує, а вони вивозять за кордон усе, що тільки видерть йому з рук. Зате заборонили своїм високим митом привозити зза кордону все, чого населення потрібує. Це зразок комуністичної „щирости" та того шахрайства, якого вони допускаються для своєї пропаганди за кордоном, щоби дурити працюючі маси.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ТАЙНИ „ЗЕРКАЛА ДІЯНИ".

(Скарби першого століття по Христі на дні озера Немі. — Спроби видобути величаві кораблі цісаря Калігули).

Вісімнацять миль на північний схід від Риму є озеро Немі, яке в старинну звали зеркалом богині Діяни. Італійський уряд постановив випомпувати з того озера воду електричними помпами, щоби віднайти і добути два кораблі цісаря Калігули (родився 12-го року після Христа), які лежать на дні озера. Вже кілька разів пробували добути ці кораблі, але все без успіху. В початках XV. століття кардинал Кольонна приказав добути кораблі величезними гаками, які спустили у воду на ланцюхах. Гаки видобули на верх лише великі кусні дерева, вирвані з кораблів. Робив це архітект Лев Баптист Альберті. Він добув, як сказано, дошки сильного дерева, цвяхи з виписаним на них іменем Цезар, оловяні рури й ін. Без сумніву, що ці гаки ушкодили корабель. Другий сміливий дослідник, якого манили тайни озера, був архітект Франческо Де Маркі (1535 р.), запустився на дно озера в нурковім дзвоні (винаходу Вільгельма Льоренського). Він крізь сочку оцінив довготу корабля на 145 метрів. Той де Маркі мав на дні озера „веселу" пригоду. Він боявся, щоби не замотався якось у розбитому кораблі, тому опустився у воду без штанів. Узяв був зі собою трохи хліба та сира і цим заманив до себе дуже богато риб. Вони стали його кусати в цю часть тіла, якої легко додуматися. Надармо старався він відігнати рибки, але на щастя найбільша з них була завбільшки пальця.

Після Де Маркієвих розслідів настала довша перерва. Щойно в 1827. році Анезіо Фусконі дав зробити великий пором і взявся розслідувати дно озера в нурковім дзвоні Галея. Та йому не вдалося найти кораблів. Дерево, яке виловив, було або з мосту або з висячої вілі Цезаря. І Фусконі занехав розсліди по 18 днях. Найдені предмети поділися Бог зна де, а лише деякі заховалися у Ватиканському музеї. При кінці 19-го століття робив досліди археольог Елісео Боргі. Коли Боргієви вдалося дещо дослідити, прилучилася до розслідів й італійська влада та вислала для дослідів інж. Мальфаті. Боргієві досліди увінчались успіхами. Він найшов не лише бальки з головами льва, вовка та Медузи, які держать у зубах перстені, що ними прикріплювано корабель до берега, а ніздрями випускали воду, як фонтани. Найдено тоді також бронзову руку й інше, а головно дві сильні оловяні водні рури з латинським написом „Ц. Цесаріс Авг. Германіці", цебто з офіціяльним іменем Калігули. Все це мистецька праця з першого століття по Христі.

Тоді теж показалося, що кораблі довгі: один на 60, а другий на 75 метрів, але не на 145 метрів, як твердив Де Маркі. На ці часи це неабияка величина. Глибини кораблів не зміpили, бо були замулені. Палуба корабля викладана порфірою, поруча золочені.

І на початку XX. століття розглядали питання, як видобути би Калігулині кораблі: чи витягнути їх з води, чи спустити воду. Та прийшла світова війна і перешкодила цим плянам. Після війни Мусоліні присвячує багато праці розкопкам старинних славних памяток по Римлянах, тому теж приступлено наново до вирішення справи, яка вже певно буде окончена.

Якуж ціль мали кораблі, що були на 10 метрів довші від тодішніх воєнних кораблів, і навіщо ці кораблі опущено на озеро, якого обем виносив ледви 6 км.? Може це були плаваючі Калігулині палати, що потонули в катастрофі? Чи може попросту наскучили йому і він покинув їх, як колись покинуто дорогоцінну віллю Юлія Цезаря над берегом того-ж озера? А може це все звязане з глибокою містерією Немі, зі святим місцем Діяни?

На північнім березі озера на огородженій терасі стояла святиня богині Діяни. Заховалися два мури чотирокутника, де в заглибленнях були наче каплиці. Нині тераса перемінена у цвітистий город. Що дня висилають відсі цвіти на базар до Риму.

Діяна була богинею гір, лісів, левад, рік і струмків, ловів, диких і уласкавлених звірят. Як божество плідности та наміру життя, лікувала неплідні жінки, а благословила вагітні. Пуста нині Кампанія була тоді вкрита лісами, а ліси біля озера Немі це були темні пущі. Дикі медведі жили в пущі. Мешканці околичних міст глядяли з забобонною почестю на таємничий Діянин гай, якого як день так ніч беріг із мечем у руці жрець Діяни Неморенської. Була леґенда, а може й правда, що так ждав свого наслідника, з якого руки гинув кожен попередник.

Жреці ці, „лісові діди" жили так і вмирали аж до часів Антонія. Тимчасом святиня Діяни здобувала все більшу славу, ставала все богатшою. Октавіян ограбив її, переніс часть дорогоцінностей до своєї скарбниці. Кождого року, 15. серпня, гай освічували смолоскипи, заповняли товпи прочан з цілої Італії, благаючи плідности та врожаю. Церква заступила це свято святом Успенія Пр. Богородиці в тімсамім дні.

Може бути, що саме в такім Діяниннім святі взяли участь кораблі Калігули, не знати лише, чи прославляючи богиню, чи голосячи славу божеського Цезаря. Щодо „культу" Калігули для Діяни, то знана є одна подробиця: коли йому здавалося, що „лісовий дід" уже досить довго служив богині, післав до нього посіпаку, щоби вбив його та забрав скарби.

Калігуля, якого справжне імя було Кай Цезар, був третим римським цісарем (37—41. року після Христа). Був сином Германіка та Агрипини, родився 31. серпня 12-го року після Христа в Анціюмі. Тому, що виростав у воєнним таборі над Реном (себто у нинішній Німеччині), військо прозвало його „Калігуля" — „воякьий чобіток". По смерти Тиберія признали його самодержцем. Був це жорстокий тиран, пристрасний та зарозумілий. Калігулю вбили 24. січня 41-го року.

Величезні будівлі всіх давніших цісарів блідли перед фантомами, які зроджувалися в думках того божевільного цісаря, що з рівнодушним цинізмом розпускав в оцті найдорожчі жемчуги (перли), або як з садистичною розкішю казав душити людей. А що не було границь його безмежній всемогучости та що скарби його майже годі були вичерпати, не могло ніщо заборонити йому здійснювати найдивовижніші пляни. Коли казав привезти собі з Єгипту високий обеліск і поставити його на новій перегоновій площі у ватиканських садах за рікою Тибром, був іще в межах нормальних людських плянів. Бо певне є, що так хотів лише показатися достойним наслідником свого предка, мудрого цісаря Августа, який привіз з Єгипту (тоді вже провінції римської держави) два обеліски, щоби проголошували його світову силу. Вже сам корабель, який привіз обеліск, був чудом світа. Можемо уявити собі велич і красу корабля бодай з того, що корабель був збудований з матеріялу грубого на чотири сяжні, а містота його виносила 120 тисяч мір (гарців). І міг історик першого століття після Христа, Пліній, який нам оставив і ці подробиці, написати справедливо: „Над цей корабель іще на морі не бачили нічого більше подивугідного." Обеліск поставили (донині стоїть на площі св. Петра в Римі, де його казав перенести в р. 1586. папа Сикст V.), але корабля не розібрали. Стрінула його цікава доля за Калігулевого наслідника: цісар Клявдій казав затопити корабель у морі, щоби став фундаментом одної з гребель, які мали забезпечувати нову остійську пристань.

Лише хоробливий ум міг придумати таку несподіванку, яку зробив Калігуля в 39-тім році після Христа. Вибрав собі тереном своєї побідної овації Неаполітанський залив, біля берега славних тоді купалень Баї. З місця, званого Бавлі, дав побудувати міст з кораблів, щоби злучити так Бавлі з протилежною Путеольською пристанею. Кораблі уставлено в два ряди на просторі пять і пів км., закріплені на якорах, а на них накидали насип глини. Так повстала дорога така основна, що старинні літописці порівнюють її з славним Апієвим шляхом. Цим мостом Калігуля два дни по черзі їздив на коні, першого дня на вистроєнім коні, прикрашеним дубовим вінцем, щитом, мечем; другого дня в одязі візника на возі, запряженім у дві парі коней. Його вів провадця молодий Парт, з славним іменем Дарій, один з закладників узятих від Партів, щоби так представляв воєнного бранця. Далі провожав його відділ преторіянів, а на возі дружина та приятелі. Здогадувалися, що Калігуля придумав такий міст тому, щоби суперничати з давним перським царем Ксерксом, який на немале здивування Греків злучив був колись кораблями гелеспонтську вузину. Але й Ксеркса перевищив Калігуля розмірами моста. Інші говорили, що Калігуля зробив це тому, щоби збити пророцтво Тіберієвого звіздаря (астрольоґа) Тразілія, який твердив, що Калігуля не буде цісарем таксамо, як не проїде на коні байського заливу.

Таку вістку залишив нам римський історик Светоній: „Калігуля дав побудувати ліборнські кораблі з десятьма рядами весел, яких задні части були висаджувані дорогими каміннями, вітрила пестрих барв, незвичайно просторі лазні, ряди колюмн і їдальні (трікліня) ба і велика пестра ріжноманітність виноградної лози й овочевих дерев. Тут уже за дня пирував серед танечниць і голосної музики, обїжджаючи кампанські береги. На бурливім і глибокім морі казав будувати греблі, скелі з найтвердшого кремення виломлювати та навпаки рівнини навезеними насипами вирівнювати з горами, все це неправдоподібно скоро, бо за проволоку карав смертю."

З наведеного повище можемо зрозуміти зацікавлення, яке вже від XV. століття мали люди до згаданого таємничого озера Немі. Нинішній італійській назві озера Ляго ді Немі відповідала старинна назва Лякус Неморензіс, що значить „Ґаєве озеро". Так славився це привабливе озеро, що лежить в околиці середньо-італійського Люціюма (нинішня Кампаня Романа) біля гаю богині Діяни (немус Діяне), а звали його також „Діяниним зеркалом". Озеро має коло 7½ км. в обводі, найбільша його глибина 167 метрів. Заманений красою озера, дав собі тут уже Юлій Цезар побудувати великими коштами над озером віллю, але сам потім її збурив, бо не відповідала його смакові.

—о—

ПОЖЕЖА В ЗОЛОЧЕВІ.

День перед пожежею у золочівським „Соколі" відбулось віче групи польських націоналістів. Віче мало дуже бурхливий характер. Промовці домагались як найрізкішого виступу проти українських саботажистів, один бесідник заявив, що польскі селяни повинні дітати зброю, що українські школи в Золочеві треба замкнути та що з українських священиків слід би стягати „суkенki" та виґнати за Збруч.

Зараз же після віча в ночі з неділі на понеділок швець Кисілевський, який мешкає в будинку української приватної гімназії, збудившись, почув якийсь тріскіт і вийшовши з кімнати, завважив, що деревляний ганок гімназії охоплений полумям. Кисілевський вхопив відро з водою та погасив вогонь.

Другого дня учні української гімназії разом із своїм учителем вже берегли в ночі будинку тієї гімназії. Біля години 12. в ночі ці учні почули запах диму і сказали це поліціянтові, який крутився коло гімназії, але поліціянт був тієї думки, що це дим не з пожежі, тільки з недалекої електровні, і не звернув на це уваги.

За хвилину побачено в сусідних будинках о. Юрика полумя й один учень побіг закликати пожежну сторожу. Учень, що біжить в ночі через місто, здавався поліції підозрілим і його арештовано, через це пожежна сторожа була заалярмована запізно. Колиж пожежна сторожа приїхала, то рознеслася чутка, що під стодолою є підложені бомби, які можуть вибухнути, і тому не можна вогню гасити.

Поліція наказала родині о. Юрика вийти з дому, бо за хвилину вибухнуть бомби. Але тоді зявився один підстаршина золочівського полку піхоти, який обіг палацку стодолу з ліхтаркою навкруги і крикнув, що бомби вже найдені, усунені і аж тоді почалось гашення пожежі. Чи справді там були бомби, то не знати, бо їх ніхто не бачив.

Згоріло 170 кіп жита і 15 возів сіна. Стодола була мурована, крита бляхою і підложити вогонь було не легко. Слідство виявило, що невідомі палії спричинили вогонь так, що в отвори стін стодоли (люфти) налили бензини та вложили мішки, насякнені нафтою.

Також огонь в гімназії спричинено підложенням шмат, намочених у бензині.

Бурмістр Золочева, д-р Мошинський, який був присутний при пожежі, сам признавав, що колиб не ці поголоски про бомби під стодолою, то вогонь можна було погасити за 10 хвилин та що пожежа не булаб наробила стільки шкоди.

Пацієнт: Алеж, пане доктор, я навіть і не сподівався, що незадужаю на серце!

Лікар: Бачите! Колиб ви не були прийшли до мене, то були би далі жили собі й посивіли і не знали би, що на ділі вам бракує!

ДОПОМОЖІМ БУКОВИНІ.

Буковина ніколи не звертала-ся до американських земляків за допомогою. Ми стояли на тому становищі, що ми мусимо власними силами зорґанізувати й поставити опір денаціоналізаційним заходам румунського уряду.

І ми зорґанізували цей відпір, чого найкращим доказом вибір нашого самостійного посла до румунського парляменту. Сьогодня не відважаться більше приходити румунізатори до наших сіл, стратили ґрунт і румунські національні партії під ногами, партії, що не боротьбою, але ласками робили плянову асиміляційну роботу.

Цю освідомляючу і орґанізаційну роботу робив у головній мірі наш щоденник „Час". Він сповняє свою місію не тільки на Буковині, але прориває хінський мур в Бесарабії й Мароморощині. Тяжка грошева криза в Румунії захитала основами цього видавництва й через довший, чи коротший час грозить йому упадок. Це було би для нас тут катастрофою саме в цій хвилі, коли в Румунії має переводитися народочислення й виробляється статут для національних меншин. Ми зорґанізували санаційну акцію, та вона не вистарчає. Нам треба що найменше 1,500 долярів, щоби перетріпати цей тяжкий час. Пятьсот долярів зберемо ми тут, а тисячею прохаємо допомогти нам з Америки зорґанізувати допомогову акцію через Ваші орґани. Як тільки „Час" стане на свої власні ноги, до чого ми стремимо й у що твердо віримо, зобовязуємося передати ту допомогу на інші культурні цілі.

В надії, що Ви піддержите нас у цій переломовій для нашого народу тут хвилі, остаємо з братним поздоровленням і глибокою пошаною.

За Народню Канцелярію:
Д-р Василь Дутчак, през.
Юрій Сербинюк, секр.

P. S. Евентуальні грошеві посилки прохаємо слати до Обєднання, або на адресу: Земельний Банк у Львові, ул. Словацького 14, для „Часу" в Чернівцях — Румунія.

АРХЕОЛЬОҐІЧНІ РОЗКОПКИ В БЕСАРАБІЇ.

Підчас каналізаційних робіт в околиці Кишинева робітники натрапили на величезну кість мамута і ріжні камінні посудини. Деякі вчені кажуть, що ті предмети походять з ледяної доби. Колиб ті здогади показалися правдивими, тоді впала би гіпотеза, що Бесарабія була колись давно під поверхнею моря.

—o—

„КАЛЬОШІ" ДЛЯ АВТОМОБІЛІВ.

Наукова комісія московського автомобілевого інституту розглядала новий російський винахід, т. зв. „автокальоші", або кальоші для самоходів. То такий винахід, що на колеса самоходу накладається спеціяльно сконструовані футерали, завдяки яким автомобіль може без труду їздити в глибокім снігу і в болоті. Згадане товариство видало про новий винахід якнайкращу опінію.

ФОНОФІЛЬМ.

В однім із найбільших кінотеатрів Лондону демонстровали новий винахід „Ди Форест Фонофільм". Апарат той реалізує рівночасно враження зору і слуху. Директор нового підприємства, що експльоатує той винахід, сказав журналістам, що одержав вже богато цікавих і корисних предложень. „Апарат цей уможливлює бесідникам виступати одночасно на богато вічах, а то підчас виборчої кампанії може відіграти важну ролю. Кількох славних хірурґів просили утревалити переводжені ними операції, доповнювані відповідними теоретичними поясненнями". Директор підприємства вірить, що винахід той буде широко примінюваний в науці й образуванню середнім і вищім.

ЮВИЛЕЙ ПЕРШОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В НЮ ДЖЕРЗИ.

З уваги на святкування 300-ліття заснування міста Джерзи Сіти свято 100-літнього обходу заложення вугольного каменя під церкву св. Петра в Джерзи Сіти, найстаршу католицьку (айрiську) церкву в стейті Ню Джерзи, відбудеться аж наступного року. Але двіста парафіян і парафіянок цеї старої церкви постановили приготовитися до святкування 100-літного ювилею вже тепер, а саме великанським базаром, який розпічнеться в Шкільній Галі в суботу, 15 листопада ц. р., а скінчиться в понеділок, 24 листопада, стародавніми вечерницями, на яких будуть водевільні вистави і танці при музиці одної з найвизначніших околичних орхестр.

В неприсутности пароха церкви св. Петра, котрим є Rev. Joseph O'Reill, на мітінґу в справі уладження базару головував Rev. Thomas Ward. До Базарового Комітету вибраний головою однодушно суддя Другого Кримінального Суду, J. McGovern; його заступник John Blanchard; William Graham, голова Пресового Комітету, а п-на Anna Kennedy — секретарка.

На тім мітінґу були репрезентовані ріжні товариства, які мають стичність з згаданою парохією, через своїх предсідателів.

По своїм виборі на голову Базарового Комітету суддя McGovern розповів присутнім, як то 100 років тому епископ DuBois на богослуженню в катедрі св. Патрика в Ню Йорку взивав усіх нюйорських католиків, щоби дали свою поміч „убогим католикам з Павлюс Гук". Свою просьбу він закінчив отсими словами: „Всі, котрі підуть до вказаної мною громади, щоби приготовити місце під будову церкви, і дати всяку можливу поміч нашим братам, нехай піднесуть свою праву руку вгору". Всі присутні чоловіки підняли руки і наступного дня прибули до Павлюса Гука коло 200 коней і возів та велике число чоловіків з джаганами й лопатами і розпочали копання ровів під фундаменти старої церкви св. Петра.

Скільки ріжного добра зробила ця парохія для себе, для свого міста, для стейту й усеї американської держави — про це тут говорити не потрібно.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

2 хрестин на Рідну Школу.

На хрестинах в домі громадянина Івана Мигаса зложили на заклик гром. Четвінського на Рідну Школу по $1: Н. Четвінський, І. Скульський, Іван Мигас. Дрібними жертвами зібрано $2.20. Збірку вислано до Обєднання.

І. Скульський.

—o—

ІЗЕЛИН, Н. ДЖ.

На Народний Дім в селі Бахові, повіт Перемишль.

На будову Народного Дому в Бахові переводжено збірку від 1922 до 1929 року. Зібрано $748.60. З того вислано $100 на школу в Бахові, а 537 на дім „Просвіти".

По оплаті пересилки остало в руках комітету $88.69.

Дім „Просвіти" вже збудований, але ще треба грошей на влаштування дому. Та про те вже подбають односельчани.

Жертвували:

По $15: І. Стадник, І. Коновал, М. Василик і К. Бекаш; М. Призвайкий $13; Д. Ковальчук $12; по $10: Я. Лемчик, А. Юречко і Ф. Любера; по $7: М. Сокіл, Д. Бірак, І. Копко і С. Питльований (Євки); А. Купчак $6; по $5: М. Юречко, К. Гринько, І. Мельничук, П. Питльований, Й. Рошицький, Марія Мазур і М. Купчак; по $4: І. Доскоч і І. Любера; В. Руснак $3.50; по $3: Анастазія Качмарська, М. Лободийський і А. Коновал; по $2: М. Сокіл, В. Шнадель і І. Яруш; С. Юрас $1.50; по $1: І. Цан, Т. Палюх, П. Дурко, М. Кулькевич, І. Палюх, Марія Кухар, С. Грибеняк, М. Фурка, М. Ляшок, М. Фурка, А. Зазуля, М. Садляк, Д. Булик, Т. Бургала, Ф. Мельник, В. Левандовський, К. Пенкальський, П. Брицький і М. Савка; по 50 ц.: І. Ляшок, Д. Мельник, І. Фурка, М. Перигуп і І. Фурка.

З коляди в Ню Йорку 1923 р.

В. Коновал $2; по $1: П. Якіменко, Д. Бірак, І. Копко, Марія Качмарська, М. Лободийський, С. Питльований, М. Василик, А. Юречко, Я. Лемчук, К. Бекаш, М. Призвайський і Параскевія Мельник; по 50 ц.: Анастазія Качмарська, Марія Чомко, Катерина Буковська і Анна Слобидло.

Заколядували в Джерзи Сіті, Н. Дж., 1923 року $51.50.

Коляда в Ню Йорку, Н. Й., 1925 р.: М. Савка $5; по $3: М. Василик, І. Коновал і І. Стадник; по $2: Д. Ковальчук, С. Савка, С. Макар, П. Качмарський, М. Юречко і М. Купчак; по $1: М. Сокіл, Ф. Сековський, С. Варахова, Ш. Павловський, М. Качмарський, Л. Бичковський, І. Тобин, В. Вітрак, С. Звінник, А. Пастернак, Ф. Линда, Д. Бірак, А. Купчак, І. Косінський, Я. Лемчик. В. Шнадель і І. Доскоч; І. Доскоч 50 ц.

Дальша колекта з 1926 року.

По $2: Т. Анґеляшок, П. Качмарський, Т. Линда, С. Янґеляшок, В. Стравс, С. Опалка, П. Кондрацький, Д. Гнатик, М. Линда; по $1: М. Савіцький, А. Степаник, С. Кметь, А. Пастернак і М. Цік.

Коляда в Ню Йорку, Н. Й., 1927 р.:

По $3: І. Стадник і М. Юречко; по $2: Д. Ковальчик, С. Питльований, М. Василик, І. Коновал, А. Купчак, М. Савка; по $1: М. Сокіл, П. Качмарський. М. Призванський і М. Сокіл.

Прихід з балів.

З балю дня 9-го мая 1926 р. $115.10.
З балю 14 мая 1927 р. $103.00.
З балю спільного з Березцанами 11-го мая 1929 $77.00.

ЗА КОМІТЕТ:
І. Стадник, Я. Лемчик, К. Бекаш, М. Василик, С. Питльований, М. Купчак, М. Юречко, М. Сокіл, І. Ковальчик.

ВІДВАЖНА ЖІНКА.

Голяндські ґазети повідомляють про таку пригоду: Недалеко міста Зволле жие на хуторі селянин Дійкс з жінкою. Чоловік пішов до церкви, а жінка, сильна, понад 50-літна селянка, лишилася сама дома в хаті. Нараз хтось сильно застукав до дверей. На питання селянки хто то, знадвору зараз почулась відповідь: „Камфіїс" (недалеко від Дійксів живуть дві родини Камфіїсів). Коли Дійксова відчинила двері, побачила перед собою трох людей з чорними масками на лиці. Один з револьвером у руці крикнув: „Давай гроші, а ні то смерть!" Вони втрутили жінку до хати, але вона боронилася завзято й кричала що сили. Один з бандитів заткав жінці уста паперовою торбиною. При цьому жінка вкусила бандита сильно в руку, що зараз повстала тяжка кровава рана. Жінка так сміливо боронилася, що всі три бандити не могли собі дати з нею ради. Тимчасом надїхав якийсь віз, а що коло хати Дійксів став номаліше їхати, бандити думали, що він тут задержиться, тому повтікали.

